

RAZVOJ KARANTANIJE V 8. IN 9. STOLETJU, BRIŽINSKI SPOMENIKI, SPODNJA PANONIJA IN DELOVANJE CIRILA IN METODA

Karantanci delno izgubijo samostojnost in začetek pokristjanjevanja

Konec karantanske samostojnosti

V prvi polovici 8. stoletja so Karantanijo ogrožali Avari (Obri). Karantanski knez se je obrnil po pomoč k Bavarcem, sosedom na severozahodu. Skupna vojska je premagala Avare, Karantanci pa so morali v zameno za vojaško pomoč priznati nadoblast Bavarcev in Frankov, ki so jim bili Bavarci podrejeni. Notranje zadeve so Karantanci še vedno urejali samostojno.

Z BAVARSKO IN FRANKOVSKO OBLASTJO SE JE ZAČELO POKRISTJANJEVANJE KARANTANCEV!

Prve duhovnike, irske misijonarje, je v Karantanijo poslala salzburška nadškofija.

- Duhovniki so ljudi spreobračali nenasilno, stare verske prostore so spremenili v cerkve in v krščansko vero vključili stara verovanja.
- Vero so širili v domačem, slovanskem jeziku, obredi pa so potekali v latinskem jeziku.
- Prvi so se spreobrili člani knežje družine in drugi plemiči. Ljudstvo sprva veri ni bilo naklonjeno, viri omenjajo celo upore.

Krantanci popolnoma izgubijo samostojnost

V začetku 9. stoletja (819–820) so se Karantanci pridružili uporju zoper frankovsko oblast, a so bili poraženi. Zaradi poraza je Karantanija izgubila notranjo samostojnost (leta 828). Sledile so daljnosežne spremembe.

Spremembe v vzhodnih Alpah po izgubi karantanske samostojnosti

Karantanija je izgubila samostojnost in v vzhodnih Alpah so se zgodile spremembe.	
POLITIČNO VODSTVO	Karantanski knez je bil odstavljen. Karantansko ozemlje je bilo podrejeno frankovskemu kraljevemu uradniku (grofu).
POLITIČNA ORGANIZACIJA	Samostojna kneževina Karantanija je bila ukinjena. Spremenjena je bila v grofijo. Bila je pod nadzorom frankovskega kralja. Razdeljena je bila na fevde.
DRUŽBENE SPREMEMBE	Uveden je bil fevdalizem. Karantansko ozemlje je bilo v pretežni meri razdeljeno med frankovske fevdalce. Kmetje so postali nesvobodni. Položaj kosezov se je poslabšal, saj so postali le (svobodni) kmetje.

BRIŽINSKI SPOMENIKI

Brižinski spomeniki

»Brižinski spomeniki so **prvo ohranjeno krščansko obredno besedilo v slovenščini**, ki je nastalo med leti 972 in 1022, zapisano pa je bilo leta 1039.

Brižinske spomenike sestavljajo trije verski obrazci, napisani na pergamentu v staroslovenskem jeziku in v tipu pisave, ki se imenuje **karolinška minuskula** (po Karlu Velikem).

- **Avtor** vseh treh verskih obrazcev naj bi bil **freisinški škof Abraham**.
- **Zakaj jih je Abraham sploh napisal?** Bili naj bi v pomoč pri oznanjanju krščanske vere med Karantanci oz. prebivalci Karantanije. Torej so Brižinski spomeniki neke vrste verski priročnik za maševanje, pridigo, spoved...

SPODNJA PANONIJA in delovanje Cirila in Metoda

Spodnja Panonija

Franki so konec 8. stoletja uničili avarsko državo v Panonski nižini. Na tem ozemlju so ustanovili mejno grofijo Spodnjo Panonijo. Na tem ozemlju je živel veliko Slovanov. Vključevala je tudi del današnjega slovenskega ozemlja na severovzhodu.

Okoli leta 840 Spodnjo Panonijo dobil v fevd slovanski knez Pribina, sledil mu je sin Kocelj, ki se je po očetovi smrti uprl frankovski nadoblasti.

Prihod in delovanje Cirila in Metoda v Sponjo Panonijo

Moravski knez Rastislav se je hotel otresti vpliva Frankov in frankovske duhovščine. Za pomoč prosi bizantinskega cesarja Mihaela III., ki mu pošlje dva slovanska misionarja.

S širjenjem krščanstva in pismenosti med Slovani je povezano tudi delo duhovnikov Konstantina in Metoda. Prišla sta iz Bizanca in sta govorila slovanski jezik. Najprej sta delovala na Moravskem. Zaradi odpora frankovske duhovščine sta se umaknila v Spodnjo Panonijo, kjer je vladal knez Kocelj. Tu je Metod uvajal slovansko bogoslužje. Za zapis slovanskih verskih besedil je Konstantin sestavil tudi črkopis (glagolico) in prevedel Sveto pismo v slovanski jezik.

Njuno delo je podpiral tudi papež. Vendar je temu močno nasprotovala frankovska duhovščina. Ko je propadla Kocljeva država, so salzburški duhovniki ponovno uporabljali latinščino pri verskih obredih.

Metod je do smrti leta 885 delal na Moravskem, Konstantin pa je vstopil v meniški red in dobil ime Ciril. Slovansko bogoslužje je bilo prepovedano. Učenci Cirila in Metoda so delo nadaljevali na ozemlju Makedonije, Bolgarije in Dalmacije.

**GLAGOLICA - prva slovanska pisava je bila
Konstantinovo (Ciril) delo**

† a	Ɱ b	Ɱ v	Ɱ g	Ɱ d	Ɱ ε	Ɱ ž	Ɱ dz
Ɱ z	Ɱ i	Ɱ i	Ɱ ǵ	Ɱ k	Ɱ l	Ɱ m	Ɱ n
Ɱ o	Ɱ p	Ɱ r	Ɱ s	Ɱ t	Ɱ u	Ɱ f	Ɱ x (kh)
Ɱ o	Ɱ ts	Ɱ č	Ɱ š	Ɱ št	Ɱ w/o	Ɱ i	Ɱ y
Ɱ æ/e	Ɱ yu	Ɱ ě	Ɱ yč	Ɱ š	Ɱ yš	Ɱ f	Ɱ i/v

Glagolica

V Beli krajini najdemo zapis v glagolici na viniškem gradu.

V 10. stoletju se je pojavila med Cirilovimi učenci v Bolgariji druga pisava - CIRILICA. Čeprav nosi ime po Cirilu, cirilica ni njegovo delo.

Ob propadu Zahodnorimskega cesarstva so se na prostor Vzhodnih Alp (vključujoč današnje slovensko ozemlje) priselili Slovani; imenujemo jih Alpski Slovani. Od staroselcev so prevzeli mnoga znanja.

1 Na zemljevidu označi:

- a) smeri, iz katerih so se Slovani priselili v Vzhodne Alpe in
- b) obseg slovanske poselitve v Vzhodnih Alpah.

POMOČ: obseg poselitve - prvi odstavek na strani 137, pomagaj si zemljevidom Srednje Evrope - glej učb. za geografijo

V 7. stoletju je na ozemlju Vzhodnih Alp nastala prva staroselsko slovanska državna tvorba – Karantanija. Kot samostojna kneževina je obstajala od sredine 7. do sredine 8. stoletja.

Na ustrezno mesto na zemljevidu zapiši imena prvih slovanskih državnih tvorb na območju Vzhodnih Alp:

- Karantanije
- Spodnje Panonije
- Karniole.